

Προκλήσεις και προοπτικές μιας Μεγάλης Μουσικής Βιβλιοθήκης

Το όνομα της Μεγάλης Μουσικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδος ορίζεται από το νόμο 3700)57, άρθρο 1. Μένει να ιδούμε, τι ακριβώς μπορεί να είναι τα χαρακτηριστικά και ο ρόλος μιας μεγάλης βιβλιοθήκης στη μουσική ζωή της Ελλάδος. Και αυτό μπορεί να είναι ιδιαίτερος χρήσιμο, επειδή η Βιβλιοθήκη αναπτύχθηκε τόσο γρήγορα, ώστε οι αλλαγές, τις οποίες έφερε στη μουσική ζωή της Ελλάδος, δεν έχουν γίνει ακόμη γενικώς αντιληπτές.

Ο αριθμός βιβλίων, δίσκων και άλλων φορέων κειμένων, ήχου και εικόνων είναι μόνο μία από τις προϋποθέσεις για τη λειτουργία μιας μεγάλης βιβλιοθήκης, αλλά βεβαίως όχι η μόνη. Τα έξι χρόνια, κατά τα οποία η Βιβλιοθήκη απέκτησε μια συλλογή περ. 95 χιλιάδων κειμένων και ηχογραφήσεων κλπ. πρέπει να αποτελούν χρόνο ρεκόρ. Αυτό το γεγονός έχει ήδη δημιουργήσει μία νέα βάση για μουσικές έρευνες στην Ελλάδα.

Δεν αρκεί όμως η παρουσία του μεγάλου αυτού θησαυρού, πρέπει και να ξεκλειδωθεί για να γίνει προσιτός στο κοινό. Από αυτήν την άποψη η Βιβλιοθήκη είχε την πολύ καλή τύχη να βρει μία ομάδα εξαιρετικών νέων μουσικολόγων, βιβλιοθηκονόμων, ειδικών των νέων τεχνολογιών και άλλων ειδημόνων, οι οποίοι ταυτίζονται εντελώς με την πραγματοποίηση των προοπτικών της.

Το προσωπικό της Βιβλιοθήκης συμπεριλαμβάνει αυτή τη στιγμή 17 μόνιμα μέλη. Αν λάβει κανείς υπ' όψιν του τις αποδοχές του προσωπικού, τα έξοδα για την αγορά υλικού και εξοπλισμού, ιδιαίτερος αυτού των νέων τεχνολογιών, καθώς και τα έξοδα για το χώρο, τότε αντιλαμβάνεται τη μεγάλη ευθύνη, την οποία ανέλαβε ο Σύλλογος Οι Φίλοι της Μουσικής με την ίδρυση της Βιβλιοθήκης, η οποία είναι νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου.

Στην ευθύνη του αυτή υποστηρίχθηκε από μεγάλες δωρεές. Πρώτη ήταν η δωρεά του Ιδρύματος Λίλιαν Βουδούρη το 1994, καθώς και του Κληροδοτήματος Αλεξάνδρας Τριάντη. Αργότερα ακολούθησε η δωρεά ενός άλλου ιδρύματος. Οι οικονομικές υποχρεώσεις θα είναι φυσικά ακόμη πιο σοβαρές, όταν σε δύο χρόνια θα εγκαινιασθεί το νέο κτίριο της Βιβλιοθήκης, το οποίο κτίζεται δίπλα στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών.

Η ποικιλία και το μέγεθος της συλλογής της Βιβλιοθήκης δημιουργούν τις προϋποθέσεις για καλύτερη ποιότητα της έρευνας. Η ταυτόχρονη χρήση των διαφορετικών υλικών, όπως, π.χ., βιβλίων, παρτιτουρών, δίσκων, ηλεκτρονικών κειμένων, έχει ανοίξει νέους ορίζοντες και η πρόσβαση μέσω διαδικτύου έχει πολλαπλασιάσει τις δυνατότητες για γρήγορη ενημέρωση. Ενώ στην πρώτη φάση της γενικής χρήσης υπολογιστών στις βιβλιοθήκες υπήρχαν φωνές, οι οποίες κήρυξαν το τέλος του έντυπου βιβλίου, η σημερινή κυρίαρχη άποψη είναι ότι οι δύο μορφές κειμένων έχουν διαφορετικούς ρόλους και αλληλοσυμπληρώνονται.

Η πιο χαρακτηριστική διαφορά στον τρόπο εργασίας των βιβλιοθηκών, την οποίαν έφερε η χρήση του Internet, είναι η ανάγκη του συνεχούς ελέγχου και της ενημέρωσης τόσο των εισαγόμενων πληροφοριών όσο και αυτών, τις οποίες παρέχουμε στην ιστοσελίδα της Βιβλιοθήκης (<http://www.mmb.org.gr>). Ο όγκος της ενημέρωσης, την οποία δημοσιεύει η Βιβλιοθήκη με αυτόν τον τρόπο, έχει πολλαπλασιαστεί σε σχέση με την ενημέρωση του

παρελθόντος, όπως θα δείτε σύντομα, όταν η νέα έκδοση της Ιστοσελίδας με τον Κατάλογο της Βιβλιοθήκης και πολλά άλλα στοιχεία, θα είναι προσβάσιμη στο διαδίκτυο.

Ένα άλλο στοιχείο, το οποίο δικαιολογεί τη δημιουργία μιας μεγάλης μουσικής βιβλιοθήκης είναι το γεγονός ότι η συμμετοχή μίας χώρας στα μεγάλα διεθνή ερευνητικά προγράμματα προϋποθέτει μεταξύ άλλων την ύπαρξη μιας μεγάλης βιβλιοθήκης.

Η ιστορία της μουσικολογίας δείχνει, ότι ολόκληροι τομείς της έρευνας δεν θα μπορούσαν να είχαν εξελιχτεί χωρίς την υποστήριξη των μεγάλων βιβλιοθηκών (πιο συγκεκριμένα, χωρίς τις μεγάλες βιβλιοθήκες, το σιδηρόδρομο και τα γρήγορα ταχυδρομεία). Ένα πρώτο βήμα σε αυτή την κατεύθυνση ήταν οι εκδόσεις των απάντων των μεγάλων συνθετών στο 19^ο αιώνα, αρχίζοντας με τα έργα του Johann Sebastian Bach (Λειψία 1851). Ακολούθησαν οι μεγάλες ιστορικές σειρές εκδόσεων (Monuments, Denkmäler), αρχίζοντας με τους Friedrich Chrysander (1869) και Robert Eitner (1873), και τελικά ο πρώτος διεθνής κατάλογος μουσικών πηγών (το Quellen-Lexikon του Eitner, 1900). Είναι χαρακτηριστικό ότι η Ελλάδα ήταν απύσχα από όλα αυτά τα προγράμματα στον τομέα της μουσικολογίας, εκτός βεβαίως τα Monumenta Musicae Byzantinae (1935), ενώ η Βιβλιοθήκη μας ήδη στα πρώτα χρόνια των εργασιών της αισθάνθηκε την ανάγκη να συνεργαστεί με το Repertoire International des Sources Musicales και άλλους διεθνείς φορείς έρευνας.

Ενώ είναι αυτονόητο ότι η Βιβλιοθήκη προσπαθεί με κάθε τρόπο να προσφέρει τις υπηρεσίες της σε όλη την Ελλάδα και στο εξωτερικό, υπάρχει μια εξαίρεση: η Βιβλιοθήκη δεν είναι δανειστική, δηλαδή ακολουθεί το σύστημα που ισχύει και σε πολλές άλλες μεγάλες βιβλιοθήκες παγκοσμίως. Επομένως δεν συμμετέχει στο σύστημα διαδανεισμού (Inter Library Loan). Παρέχει, όμως, τη δυνατότητα στους χρήστες της να παραγγείλουν άρθρα περιοδικών μέσω Internet και σε δεδομένες περιπτώσεις στέλνει φωτοαντίγραφα ή μικροφίλμ από κείμενα στη συλλογή της σε άλλες βιβλιοθήκες ή και σε ερευνητές.

Όσον αφορά τη συνεργασία της Βιβλιοθήκης με άλλα εκπαιδευτικά ιδρύματα, είναι αυτονόητο, ότι πρέπει να είναι όσο το δυνατό στενή. Σε σύγκριση με τη διδασκαλία όμως ο τρόπος σπουδών σε μία βιβλιοθήκη είναι πιο ελεύθερος, δεδομένου ότι ο καθένας μπορεί να διαλέξει το θέμα που τον ενδιαφέρει ιδιαίτερα, όπως και τις ώρες και τον ρυθμό των σπουδών του. Οι δυνατότητες των δύο ειδών ιδρυμάτων – πανεπιστήμιο και ωδείο από τη μία μεριά, βιβλιοθήκη από την άλλη – αλληλοσυμπληρώνονται.

Αν και πρέπει ακόμα να γίνουν πολλά για να βελτιωθούν οι υπηρεσίες της Βιβλιοθήκης, έχει ήδη στηθεί μία πολύ καλή βάση για τις μελλοντικές εξελίξεις και ένας μεγάλος αριθμός χρηστών έρχεται σε τακτά διαστήματα, γιατί βρίσκουν ότι η Βιβλιοθήκη καλύπτει τις ανάγκες τους.